

Moč režima. Posamezna številka stane 1 din. Poština plačana v gotovini. Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. List se ne vrača. Če želite naročiti, pošljite denar ali listnino. Naročnine se plačujejo vnaprej. Telefonski številki št. 115.

Posamezna številka stane 1 din.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. List se ne vrača. Če želite naročiti, pošljite denar ali listnino. Naročnine se plačujejo vnaprej. Telefonski številki št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

52 števk.

Maribor, dne 28 decembra 1925

56. letnik

Moč režima.

Ob sklepu leta je potrebno, da si predložimo pravo moč beograjskega vladnega režima, ki nas je davil skozi celo leto. Iz tega pridobimo tudi mnogo koristnih naukov za nove volitve, ki nas čakajo začetkom bodočega leta.

Volitve bodo boj z geslom: za in proti spremembi ustave in tako je bil tudi skozi celo leto razdeljen beograjski parlament na dve skupini: na vladno, ki je za nadvlado Beograda potom centralizma, in na opozicijsko, ki zahteva potom spremembe ustave pravi ter pošten sporazum in popolno enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Početak leta je bilo v vladnem taboru 92 radikalnih, 85 demokratičnih, 8 samostojnih in 10 vladno-muslimanskih poslancev, to je skupaj 195 poslancev. Za ustavo je glasovalo 223 poslancev, torej se je že lani ustavi izneverilo 28 poslancev, ker so spoznali krivičnost in nesposobnost centralizma. Opozicijo so tvorili Jugoslovanski klub z 28, zemljoradniki s 23, Spahovi muslimani s 14, socialisti z 10, srbski republikanci in druge manjšinske skupine z 29 poslanci, to je skupaj 104 poslancev. To bi še bila nekaka vladna centralistična večina, če ne bi bilo krivično razveljavljenih 59 komunističnih mandatov in če ne bi stal izven parlamenta Hrvatski blok s 60 poslanci. Če seštejemo v parlamentu delujoče opozicijske skupine (104), komuniste (59) in blokaše (60), dobimo 223 poslancev ter vidimo, da je bila vladna «večina» že početkom leta krivična, nasilna in lažnjiva.

Pašićev režim je poskrbel, da je bilo pri zadnjih volitvah v celi Jugoslaviji samo 2.480.620 volilcev, ker narodnostne manjšine niso smele voliti in ker se je zlasti delovnemu ljudstvu na vso moč in z vsemi sredstvi kratila volilna pravica, — in še od teh volilcev se je samo 65 odstotkov volitev udeležilo. Če predstavljamo en poslanec povprečno tri in pol tisoč volilnih glasov, potem vidimo, da nima vladna večina niti 35 odstotkov od vseh glasov in niti 23 odstotkov od vseh, ki so bili upravičeni voliti. Te številke nam dovolj jasno pričajo, kako manjšina tlači ogromno večino.

Seasoma, ko je postajala korupcija Pašić-Pribičevićeve vlade vedno večja, med narodom pa vedno močnejša in glasnejša zahteva po sporazumu s Hrvati in Slovenci, se je začela iz demokratskega kluba nagibati Davidovičeva skupina z 41 poslanci na stran opozicije in tako je bilo za Pašić-Pribičevićev režim 154 poslancev, proti pa 145 poslancev in to brez komunistov in poslancev Hrvatskega bloka. Če preračunamo to v volilne glasove, dobimo za vladno 511 tisoč glasov, proti njej pa 538 tisoč, predstavljanih v parlamentu in k tej večini je treba še prišteti 303 tisoč glasov hrvatskega bloka in 200 tisoč komunističnih volilcev.

In pri vsem tem sta Pašić in Pribičević še vedno govorila o «narodni» skupščini in pa o tem, kako njuna vlada predstavlja «narodno» voljo! Da bo še lepše, nas je proti koncu leta iznenadil Pašić s tem, da je nastopil s samoradikalno vlado — z 92 poslanci proti 419,

kolikor bi jih moralo vedno biti v narodni skupščini, če bi hotela zaslužiti in nositi to ime.

Pašić je storil to radi tega, da pri volitvah nastopi kot čisto srbska stranka, da naprta vso odgovornost za slaba dela dosedanje vlade svojim bivšim zaveznikom, demokratom in da nalovi kar največ volilcev s praporom Velike Srbije dobro vedo, da je zvezni prapor radikalcev in demokratov po Srbiji hudo osovražen.

Čas do volitev bo izpolnjen s hudimi boji in prepiri med bivšimi in sedanjimi ministri in to nas živo spominja na grške razmere, kjer je nova vlada v par dneh obsodila in tudi pobila ministre svoje prednice. Grški oblastniki so složno v imenu domoljuba, pravice in celo narodne volje izživali Turčijo, jo hoteli izropati in končno so svoj narod pogladi pred turške puške. Turki so se branili, streljali so seveda ostro, grška vojska je doživela strahovit poraz, ker grškim vojakom ni bilo za boj in ker so bili vsi grški oblastniki brezvestni vojni zločinci. Ko so pa vsi skupaj pribežali domov, je ena oblastniška skupina drugo obsodila, češ, vi ste krivi, mi bi to boljše napravili, če tudi so se eni kakor drugi izkazali v vojnem navdušenju in begu.

Naši ministri se sicer ne bodo poklali, pač pa se bodo hudo kregali, ker so eni druge odgnali od korit in ker v koritih pri skupni samopašnosti, razsipanju in izkoriščevanju ni dosti ostalo.

Ob koncu leta.

Čitatelj, zvesta in dobra sva si bila skozi celo leto. Tudi sedaj lepo skrbno prečitaj te vrste, dobro jih premisli in stori potem odločen sklep! Leto nagiba k koncu in zatone kmalu v večnosti.

Ko je vladal Rimljanom dobri in ljudomili cesar Tit, si je vsak večer izprašal vest o svojem delu preko dneva in če se mu je zdelo, da je storil pre malo ali celo nič dobrega, je ves nesrečen vzkliznil: «Amici, diem perdidit». (Prijetelji, dan sem zapravil). Ako pogledamo v preteklo leto nazaj, kaj lahko rečemo? Sino ti tudi mi napravili leto? Hvala Bogu, ne, kajti s ponosom zremo na uspeh in napredek. Armada krščanskega kmetkega ljudstva — raste, se množi in krepi, število naročnikov «Gospodarjevih» stalno raste kljub draginji in težavam, ki jih imate vi čitatelji in mi izdajatelji. Uspeh nas napolnjuje z veseljem, ponosom in samozvestjo, kajti mi vidimo v tem predpogoj za zmago našel in želj krščanskega ljudstva.

Dobri učitelj

vam je bil «Slovenski Gospodar» v preteklem letu in vedno od svojega začetka sem. Učil je opazovati svet in opozarjal vestno na duševni in gospodarski napredek. Do svojega groba se človek uči in nikdar dovolj ne zna. Tega smo se tudi mi dobro zavedali in temu primerno smo ravnali. Poglejte si naše gospodarske, strokovne poročila in sodite, ali ni res, kar trdim!

Vnet zagovornik

je bil «Slov. Gospodar» vsemu našemu ljudstvu. Kdo

je tako odločno, neizprosno in pošteno oznanjeval resnico, odkrival in grajal krivice, ki so se nam godile v gospodarskem oziru in tudi drugod? Kdo je neizprosno razgalil vse izdajalsko početje in škodo, ki jo delajo našemu ljudstvu nasprotniki in lastni izdajalski sinovi? Res, hudo je, da je v naši domovini toliko slabega in gnilega, toda čitatelj, le pomisli, koliko več bi tega bilo, kako večje krivice bi se nam godile, ako ne bi bili tako odločni!

Neustrašen oznanjevalec

zahtev in pravice slovenskega kmetkega ljudstva je bil naš list. Jasno in glasno izpovemo, da ne priznavamo nobenih predpravil v naši državi ne stanovom, ne pokrajinam in ne plemenom. Nismo za bratstvo praznih besed, temveč za bratstvo in enakopravnost v dejanju smo. Kar je neumnega, škodljivega ali krivičnega, to bomo neizprosno zatirali tudi naprej, kakor smo to dosedaj. Le na resnici, poštenju in medsebojnem spoštovanju pravic bomo zgradili in utrdili našo državo in s tem dosegli zase srečnejšo bodočnost, drugače nikoli! Kmetko ljudstvo mora biti enakopravno z drugimi stanovmi, Slovenec mora biti enakopraven Srbu in Hrvat, katoličan pravoslavcem in vsi skupaj moramo biti pravi svobodni državljani in ne podložniki in hlapci! V tem je zapopadana cela naša borba v javnem življenju!

Priden novičar

je bil naš list in prinašal celo leto kopico žalostnih in veselih dogodkov iz našega domačega življenja in iz tujih krajev. Tako bo ostalo tudi v bodoče. Človek mora vedeti dandanes tudi nekaj o tem, kako je po svetu in ne samo to, kar je za njegovo pečjo. Zato mora čitati in se zanimati za vse, kar je važnega okrog njega, kako delajo, živijo, trpijo ali uživajo drugi.

Tako si ostanimo zvesti, skrbimo prijateljsko toke in z nesebičnim delom bomo dosegli zmago. Težko je sedaj življenje nas vedno, ki od poštenega dela živimo. Toda mi vemo, da z vztrajnim delom nekaj dobrega in trajnega ustvarimo. In glejte Doručke nam roč kakor mladike iz deblja naših otročič. Za nje ustvarjamo lepše, ugodnejše in boljše življenje, ako se kelih trpljenja ne more mirno nati!

Bistrimo si glave, zavijamo rokave, s čistim srcem pojdemo neustrašeno na delo. Zmaga nam ne izostane. Naj velja geslo, kakor so ga popevali naši predniki:

«Vsi smo za enega, eden za vsacega»!

S tem pozivom se zahvaljujemo vsem našim zvestim naročnikom, pridnim sodručnikom in razširjevalcem ter jih prosimo, naj vztrajajo z nami, da si priborimo «srečno novo leto».

SEM ČITAL IN BOM ČITAL!

(Dopis iz Sv. Bolfenka v Slov. gor.)

Veselite se zopet zavladalo v naših hišah — naši vojaki se vračajo iz daljne Sumadije; težko so že čakali na nje domači; božični praznik jih je zopet združil vse. — Slovesno ozaljšar je bil zadnje nedeljo cer-

tančnih obvestil o Abusiru, se je skromno oglasil Stephens, ko je gospodična Adams nekoliko prenehala, da je prišla špet k sapi, in pripravil sem kratek izvleček k stvari.

Dal je gospodični Sadie listek.

«Izvrleček k stvari —?» se je poredno nasmejala in pogledala na listek pri luči svetiljke. «Kaj naj to pomeni —? In tule pišete: VZ Abusir —! Na listku, ki ste mi ga včeraj dali, ste napisali VZ Wadi Halfa. Kaj neki hočete reči s tem VZ —?»

Stephens je zardel v svoji zadregi kakor mlad fant. «To je taka navada v našem poklicu, da rabimo za večkrat se ponavljajoče izraze posebne kratice. Ako hočemo na primer podati komu kako obvestilo, mu napišemo VZ — to je, v zadevi. In «izvrleček» je kratka vsebina na primer kakega akta.

«Ni dvoma, to je prav kratka pot, posebno če imate veliko pisarij in posla. Pa priznati morate, da «VZ Abusir» vsekakor doni — smešno in suhoparno v tej okoličini —!»

«Taka oblika je običajna v našem uradovanju.»

«V uradovanju, da —!» je odgovorila Sadie pol zbadljivo pol nevoljno in nastal je kratek molk.

«Eno bi si želela, preden zapustim Egipt», se je tedaj oglasila gospodična Adams s svojim trdim, boječim glasom, za katerim je skrivala svoje mehko, ljubezni polno srce, «in to je, da bi mogla govoriti s postavodajalci tele dežele in jim pomoliti pod nos par suhih dejstev. Tudi jaz sem si naredila nekatere izvlečke VZ, gospod Stephens! Postava, da morajo dojenčkom in otrokom vobče umivati oči, to bi bila ena točka, — druga pa bi bila obvezen pouk o snagi —. Da vam povem, je nadaljevala z jezno nevoljo, «kaj takega kakor tukaj še nisem doživela, pa sem že dolgo na svetlu! Z istim uspehom kakor tem ljudem bi človek pridigo-

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

Po večerji so posedli po krogu, da še malo pokramljajo, preden odide vsak v svojo kabino.

Tedaj je nastopil dragoman Mansur, da jim, kakor je v takih izletniških družbah navada, obrazloži spored za prihodnji dan.

«Gospo in gospodje!» jih je nagovoril v svoji nagli ropotajoči in polomljeni angleščini — bil je po rodu Arabec, doma iz spodnjega Egipta. «Jutri se spomnite, da ne boste pozabili vstati, ko udari ura k dovršitvi vašega izleta v puščavo še pred poldnem. Prišedši na kraj, kjer vas pričakujejo osli — prišli bodo namreč še pred vami peš iz Wadi Halfa — bomo jezdili pet milj preko puščave mimo tempeljna Anton-ra, ki leži na potu, in tako bomo dosegli slavno skalo Abusir. Imenuje se tudi prižnica, to pa zato, ker je podobna prižnici.

Ko pridete k skali, se boste prepričali, da stojite na robu kulturnega sveta in civilizacije in omike in da vas že par korakov zanese v deželo dervišev. Raz vrha skale boste občudovali vso krasoto Nilovih pragov pod seboj obenem z vsemi njihovimi naravnimi lepotami in obenem z vso nepregledno puščavo. Vsi slavni ljudje, ki so kdaj obiskali Abusir, so na njegovo skalo zapisali svoje ime — in zato boste tamkaj tudi vi zapisali svoja imena —!»

Mansur je nekoliko počakal, da so poslušavci imeli

čas se nasmehnuti njegovemu dovtipu, in ko se je to zgodilo, je ves zadovoljen končal:

«Nato pa se boste vrnili v Wadi Halfa, kjer si boste odpočili dve uri ter si ogledali angleško obmejno četo, kamelarje, in obiskali bazar.»

Tako je zaključil dragoman Mansur svoj nekoliko rogljati angleški govor, njegovi, kakor slonova kost beli zobje so se bliščali v luči ladijnih svetilk in njegove dolge ohlapne hlače, njegov kratki angleški suknjič in rdeči tarbuš so drug za drugim izginiti po lestvi navzdol v ladijsko luko.

Pogovor, ki je ob Mansurjevem prihodu utihnil, je iznova oživel v polglasnem, rahlem žuborenju v posameznih gruclah po krogu.

«Zanašam se na vas, gospod Stephens,» je dejala Sadie s svojo brezbrizno prostodušnostjo, «da nam boste še o pravem času povedali vse potrebno o zanimivostih, ki nas čakajo v Abusiru. Saj imate vse popisano v tistem svojem rdečem vezanem «Vodniku po Egiptu» —! Bolje, da človek vnaprej ve, kaj bo videl, si pozneje lažje zapomne.»

«Bojim se,» se je vtaknila vmes njena teta z zlovoljnim, rezkim glasom, «bojim se, da si teh reči nikdar ne bom zapomnila. Ko bom spet doma v svojem prijetnem, snažnem Bostonu — oh, da bi le že kmalu bilo —, tam kjer me ne bo tako mršav dragoman vlačil in gonil naokoli in mi venomer trobil na ušesa svoje znanje, tedaj bom sedla in si vse še enkrat prebrala, kar je znamenitega pisanega o Egiptu. In morebiti se mi tedaj zbudi želja, da bi še enkrat potovala semkaj —. Sedaj pa si ne želim ničesar drugega, ko da bi že kmalu spet bila v Kairu in na potu domov —»

«Mislim sem si, da boste morebiti potrebovali na-

* Perzijsko-turška beseda, pomeni trg, v orientalskih mestih središče vsega trgovskega in družabnega življenja.

* Osem kilometrov, slabi dve uri.

kveni trg; na vsaki lipi je bil pribit velik plakat. Ti beli plakati so dali celemu prostoru praznično lice, skrivnostna, višja moč je objemala vsakega obiskovalca in mu šepetala na uho: Prijatelj, ali veš, kaj je dolžnost vsakega poštenega Slovenca ob Novem letu? Pogledaj in beri: Katoliške liste v katoliške hiše. In obstal je ta, obstal je oni in sta čitala. — Toda, ali poznate zgodbo o hudiču v cerkvi? Ko sem bil še fantič mlad, so mi drugi pripovedovali, da pride baje v cerkev k službi božji tudi hudič, pa ne za to, da bi počastil Stvarnika, ampak za to, da napiše grehe, ki jih delajo obiskovalci božje hiše s svojo raztresenostjo, z grešnim šepetanjem, govorjenjem itd. na svetem mestu. Na stropu se baje skriva v okroglo odprtino in gleda na ljudstvo ter si napiše na listek vse njegove grehe. — Tako sem se tudi jaz postavil k veliki lipi in sem poslušal, kaj govorijo ljudje. Prišla sta dva stara možakarja, čitala plakat in eden reče: Kaj si misliš, 100 K stane novi «Gospodar»? To je predrago; jaz ga ne naročim več! Res pravi na to drugi, kar je predrago je predrago! Možakarja, poslušata, kaj vama odgovorim: Ko sta v jeseni prodajala teleta po 3000 K, krave in telice za 12.000 K in še višje, takrat nista ugovarjala, da je predrago; pred vojsko sta dobivala za teleta 60 K, za krave 300 do 400 K in takrat je «Slovenski Gospodar» stal 4 K. Kdo je torej bolj poskočil pri ceni, vidva ali «Gospodar»? — Zopet sta prišla dva druga in sta govorila: Brala bi že, če bi le drugi plačali! Dragi, takih norcev je veliko na svetu; pa za godbo na gostiji in plesišču bosta imela dovolj denarja, samo za knjige in liste nimata pare v žepu. — In prišel je tretji par, dva fanta, ki sta govorila: E, kaj časniki, čemu so mi? Če le znam rabiti motiko, sekuro, koso, več mi ni treba! Raje, ko bi naročil tak list, grem k Ketišu in se ga enkrat napijem. Fanta, vama pa povem. Tudi za vaju bodo prišla vojaška leta in če bosta potrjena za vojaka, bosta letala od hiše do hiše in vpraševala, kaj piše «Slov. Gospodar» o vojaški službi, kam se pošiljajo prošnje za oprostitve, kaj se mora priložiti prošnjam itd. Ko vama bo voda tekla v grlo, takrat vama bodo listi dobrodošli. Slab prijatelj je, ki te pozna samo, kadar je v sili ali ga doleti nesreča. — In zgrabila me je jeza in sem odšel. Tepec ostane tepec vse svoje žive dni. Kdor pa ima kaj soli v glavi, bo rekel: Sem čital in bom čital; tega veselja si ne vzamem, naj stane, kolikor hoče.

Avtonomija in samostojni.

Krščanska politika, ki jo vodijo «kmetijci» (samostojni) se približuje neizogibno svojemu koncu. Ura, ko bo treba izpreči in položiti račune pred zapeljano volilce, se vedno bolj približuje. To samostojnim greni njihova sladka korita, ki jih jim je tako bogato oskrbel Beograd. Pucelj ne ve, kaj bi počel. V Sloveniji mu je že odingljalo in začel je reševati Prekmurje. V Murski Soboti mu je ljudstvo dobro upihalo kašo in se jezi v «Kmetijskem listu» ter stresa svoj žolč nad tistimi, ki so «njegovi ekscelenci» povedali v brk par gorkih resnic. Grozi jim s tožbami in zahteva zanje najstrožjo kazn in zapor. Zanaša se namreč na svoj bivši minist. položaj, ki ga sodišče, žal, le prerado upošteva na škodo pravice. Toda nobeno drevo, pa niti drevo ministrskih ovaduhov, ne zraste do nebes.

Potisnjeni ob zid z neovrgljivimi dejstvi iz njihove «profitmacherske» politike, kakor jo je imenoval njihov nekdanji klubovski tovariš Srb Avramović, se zvišajo in zavijajo, kakor pač vedo in znajo. Ker drugega nimajo, nam očitajo, kaj smo z zahtevo avtonomije dosegli. Tudi če bi v tem oziru ničesar drugega ne dosegli, kakor to, da so danes Pašičevi centralisti podrepniki s kmetijci vred v najhujši stiski, kako rešiti, kar se še rešiti da, — že to je dovolj za vstrajno, nesebično in dosledno delo Jugoslovanskega kluba. Revizija ustave v smislu avtonomije je danes dejstvo, s katerim mora računati ne samo Pucelj, ampak tudi Pašič. Če pa tega niti danes ne store, jim pač ni pomagati. Kolesa

val red in snago vlekem v hlevu! Včera, veste, ko smo šli na obrežje k tistemu podrtemu tempeljnu, ne vem, kako se mu že pravi, Nene —»

«Neh-te-nebof, gospodična Adams!» je pomagal Stephens. «Starodaven tempelj, jako —»

«Torej k tempeljnu Nehajte intakodalje smo šli in prišli smo mimo ene njihovih hiš — ako vohče smem imenovati hišo tisti kup posušenega blata — in zapazila sem dvojce otrok na tleh pred vrati. Seveda, cel roj muh je visel na njunih trepalnicah in obleko sta imela polno lukenj! Zlezla sem z oslička, si zavihala rokave, pa sem jima osnažila oči s svojim žepnim robcem in jima posila obleko. Kajti v tej deželi mora človek iglo in nit prav tako nositi seboj kakor solnčnik, gospod Stephens! — Razvnela sem se pri svojem poslu in končno sem stopila še skozi vrata — ali pravzaprav skozi luknjo. Kako stanovanje, uhl! Napodila sem ljudi ven in se lotila pospravljanja in snaženja kakor plačana služkinja. Od tistega Nehajteževendar tempeljna sem videla prav toliko, kakor če bi vse življenje ne bila prišla iz Bostona, — toda videla sem več prahu in nesnage, nego je bodete vi vsi skupaj videli v vsem svojem življenju! — Kako uro, ali morebiti je bilo pol drugo uro, da sem delala, in koča je bila snažna in lična kakor škaticca za bisere, vama rečem! Nekaj časopisanega papirja sem imela seboj in z njim sem jim pokrila police ob steni. — Dobro, gospod Stephens! Umila sem se še zunaj za ogrom in si otepla prah z obleke, — no in ko se vrnem, kaj vidim —? Otroka sta čepela na tleh pred durmi in, seveda, cel roj muh je visel na njunih trepalnicah, le da si je vsak izmed paglavcev iz časopisnega papirja naredil vojaško kapo in si jo

dogodkov pojdejo preko centralističnih zajedavcev. — Kaj nam pomaga, tudi če bi nam danes odpustili, recimo ves zemljiški davek, ako pa na drugi strani z drugim protikmetiskim davkom izveljejo zadnjo kravo iz hleva za Beograd, kjer se zidajo ponosne stavbe in razkošne palače v današnji strahoviti draginji.

Edino avtonomija nam more vsestransko očuvati naše gospodarstvo in zadržati denar v domovini. Mi ne maramo prav ničesar iz Beograda, najmanj pa kakih drotin, ki bi jih morali drago plačati. Slovenija je dovolj močna, da je sama sebi dovoljna. Noben poštenjak v Sloveniji, ki gleda s svojimi očmi in misli s svojo glavo, ni tako neumen, da bi mislil, da nas beograjska družba ne pusti iz centralističnega zadušnega objema iz gole ljubezni. Naš denar, naša gospodarska moč, naši rudniki in naši gozdovi jih šegečejo, da nam natikajo centralistični jarem in vihte nad nami bič nasilja. Smatrajo nas za otroke, ki baje ne znajo sami sebi gospodariti in jim je potreben oskrbnik. Če bi druga dobička ne bi bilo, bi si v avtonomni Sloveniji prihranili vsaj to, kar smo morali plačati na davki, da napasemo samogoltno kmetijce.

Danes, ko se celo med srbijskimi strankami vedno bolj množi število avtonomistov, zahtevajo kmetijci, naj jim povemo, kakšno avtonomijo hočemo. To je podla hinavščina kmetijcev, če sedaj prihajajo s tako zahtevo, ko vendar dobro vedo, da je Jugoslovanski klub v ustavni razpravi lansko leto predložil svoj avtonomistični predlog v obliki odvojenega mišljenja. Ko bi se bili kmetijci zavzeli za ta predlog z isto verno, kakor so se zavzeli za svoj «kancelparagraf», bi danes sicer ne imeli «kancelparagrafa» na papirju, pač pa z veliko verjetnostjo stvarno avtonomijo.

Tudi na neštevilnih shodih in predavanjih so naši govorniki pojasnjevali, kakšno avtonomijo hočemo. — Vsakemu pastirju je to jasno, da zahtevamo, da se zakoni, ki ličejo Slovenijo, delajo v Ljubljani in ne v daljnem Beogradu. O naših stvareh naj razsojajo sami in edino slovenski deželni poslanci in ne tudi poslanci, ki jim naše razmere niso znane in jih koncem koncev tudi nič ne brigajo. Iz Beograda za Slovenijo tudi zato ne more ničesar dobrega priti, ker se v naše domače stvari vmešavajo ljudje, ki komaj vedo, da so Slovenci na svetu.

Če se torej kmetijci danes borijo z zobmi in nohti proti avtonomiji, je jasno, da jih v to ne vodijo pošteni nagibi. Njihov zastopnik Rajar je Pašiču izjavil, da so oni pripravljeni iti za vsako beograjsko vladno ogenj, samo da morejo pri tem centralističnem ognju kuhati svojo ministrsko in koritarsko «župco». V Ljubljani bi v deželnem zboru ne mogli tega delati, kamor bi imelo slovensko ljudstvo dovolj vplogleda, kaj ta ali oni poštenjakovi deli in snuje. Če bi bili kmetijci pošteni in iskreni zastopniki ljudstva, bi se pridružili Slov. ljud. stranki v zahtevi avtonomije. Ako pa se kmetijci boje, da bi naša stranka v avtonomni Sloveniji vodila glavno besedo, pa jih lahko potolažimo, da ni nikjer zapisano, da mora SLS imeti na večne čase absolutno večino v Sloveniji, kakor jo ima danes. Pošteni stranki ljudstvo vedno zaupa in tudi kmetijci bi s pošteno politiko imeli dovolj prostora med Slovenci. Ko bi se ne upirali avtonomiji slovenskega ljudstva bi s poštenim delom lahko upali na vodstvo slovenske avtonomije. To upanje pa so kmetijci pokopali in ostanek prodali tam, kjer je treba trdega in neizprosne boja in ne mehkih ministrskih stolcev.

O usodi svoji in svoje dežele naj odločuje slovensko ljudstvo preko svojih izvoljenih zastopnikov v deželnem zboru avtonomne Slovenije. Tudi, ko bi imeli v Beogradu zastopniki drugih pokrajin najboljše voljo podpirati naše potrebe in zahteve, tega ne morejo storiti, ako nočejo škodovati posebnim koristim ljudstva svojih pokrajin, ki se medsebojno v marsičem znatno razlikujejo. Kar je za druge dobro, je za nas morda še boljše, kar drugi imajo tega mi nimamo, kar pa imamo mi, pa menda oni nimajo.

Glejte, to in tako avtonomijo mi zahtevamo in zato

potlačil na glavo —. Ampak, Sadié, ura bo deset in jutri moramo zgodaj vstati, je dejal Mansur!»

«Preveč lepo je tukaj zunaj, da bi že šli spat, teta! Pogledjte nebo, kako rdeče goril! In te velike srebrne zvezde! — Kako tiho je v puščavi! In kake ostre črne sence delajo onile grič! — Veličastno je vse to! Pa strahotno tudi! In če je res, kar je dragoman povedal, da smo na robu kulturnega sveta in da od tod naprej ni druga ko divjina in grozota in krvoločni derviši, — ali se vam ne zdi, tetica, da stojimo na robu ognjenika —?»

«Tiho, tiho, Sadié! Ne govori tako, dete!» ji je odgovorila teta plašno in nemirno. «Dovolj je, da se človek prestraši, ko te poslušam!»

«Dobro, dobro! Pa — ali ne čutite sami te divje grozote? Tale velika, tiha puščava, ki sega brez mej na vse strani in se izgublja v temi! Kako otožno poje veter preko te samote! — Veličasten, resen prizor, kakršnega še nisem videla v svojem življenju —!»

«Veseli me, da smo končno nekaj našli, kar vpliva resnobno nate! Včas sem mislila, da — za božjo voljo, — kaj je to —?» se je nenadoma prestrašila gospodična Adams.

«To je šakal, gospodična Adams!» je razložil Stephens. «Pustnjski šakal, ki gre iskat plena. Njegovo lajanje in zavijanje je sicer strahotno čuti, pa žival sama je boječa in plašna.»

Toda Amerikanka se ni dala več držati na krovu. Vstala je in njen obraz je kazal, da so se ji živci vznemirili.

«Če bi bilo šlo po moji volji, nikdar bi ne bila stopila na tole ladjo», je dejala. «Ne vem, kateri zlo-

jo zahtevamo! Od te zahteve ne bomo popustili, ali je to Puceljevem prav ali ne!

DR. KUKOVEC IN DR. NOVAČAN — SNUBAČA!

Če se fant ženi, se lepo obrije, zbiksa čevlje, obleče nov gvant in gre prijazno govorit in goreče na srce pihat lepim in petičnim Mickam. Če je že bolj zastareli samec, prebarva tudi svoje lase, brke in svoj zapuščen dom. Tudi zdaj je nastopil «pust, ti čas presneti», in dr. Kukovec in dr. Novačan sta se našminkala, nabiksalila in tudi svoje domove prebelila in prefarbala. Bližajo se volitve in Kukovec in Novačan bi rada kot stara samca zasnovala mlado, petično in lepo Slovenijo. Kukovec že farba in biksa sebe in svoj liberalni dom. Ker svojčas ni nič opravil z «Narodno stranko», je pozneje nastopil z «demokratsko» farbo in gvanom in sedaj v «Taboru» objavlja, da se je zopet prebiksal in prefarbal v «kmetisko-obrtniško» zvezo. Vstrajen snubač in vstrajen mazač je ta gospod! Dobro pa mu dela konkurenca dr. Novačan. On se je preštrihal in prebiksal v zadnjih štirih letih kar štirikrat. Najprej je nastopal kot lep in hud «demokrat», potem je hotel kandidirati pri «samostojni», pa ni imel denarja in prehitel ga je dr. Vošnjak, potolažiti ga je hotel Pucelj s koritom v ministrstvu, toda dr. Novačan je hotel več in srce je bolj srbsko, zato se je oklenil Avramoviča in kot «Naša vas» in vaški sveti je prišel pobarvan iz Beograda snubit. Pa tudi to ni bilo nič, Avramović je dal premalo denarja in Novačan se je prebiksal v Radičvega republikanca. Tako hoče preslepiti lepo Slovenijo. Toda ta lepa nevesta bo obema rekla s Prešernom: «Vsak sleparček ni za nas», potem pa bosta po volitvah oba prefarbana snubača ostala lepo sama doma in mislila menda na drugi biks in drugo barvo. Resen zaključek te prilike: Ljudstvo ne veruj političnim sleparijam!

Mali ob nejni promet.

Piše Fr. Žebot.

Obmejno prebivalstvo je dolgo časa želelo in prosilo, da bi se promet na meji vendar uredil tako, da odpadejo nepotrebne težave in sitnosti. Zgodovina borbe za ugodno rešitev tega vprašanja je prebivalstvu ob severni meji znana. Vsled tega ne bom danes opisal podrobnosti izza bojov za ureditev obmejne prometa. Omejil se bom samo na one točke, ki so že stopile v veljavo.

Glavni prehodi (ceste) čez mejo: 1. Iz Rogasvecev (Prekmurje) preko Eckwirta v Liebau. 2. Iz Gederovčev preko Sichelendorfa v Radgono. 3. Cesta (most) Gornja Radgona—Radgona. 4. Most pri Gornjem Cmureku. 5. Državna cesta St. Ilj—Spielfeld. 6. Cesta čez Jezersko sedlo na Bad Vellach. 7. Cesta iz Tržiča preko sedla Lubelj na Borovlje. — Po teh cestah se vrši glavni promet. Po teh cestah lahko potujejo potniki iz ene v drugo državo tudi s potnimi listi. To je novo določilo. Dosedaj se je smelo s potnimi listi prekoračiti mejo le samo z železnico. Po teh cestah se lahko prevaža z ene države v drugo tudi vso, carini podvrženo blago. Zacinjenje se vrši na obmejnih carinarnicah. Teh cest se smejo posluževati tudi dvolastniki ter prebivalstvo, ki ima izkaznice, oziroma prolaznice za mali obmejni promet (prebivalci 10 km pasu tostran in onstran državne meje).

Ceste, določene samo za mali obmejni promet, so: Pet cest v Prekmurju, iz Črnce v Purklo z brodom (Apačka kotlina), brod pri Sladkem vrhu nad Cmurekom, brod pri Murhofu—Lichendorf (ta brod se boče nanovo zgradil), brod Čeršak—Črnišine, stara cesta Plavč—Ernovč, cesta Svecina—Plavč—Ernovč, Gornja Kungota—Sv. Jurij—Lučane, Sv. Ožbolt—Lučane, Kapla—Arvež, Brezno—Sv. Pankracij—Oberhaag, Marenberg—sedlo Radl—Ivnik, Muta—Pernice—Mlake (Laa-ken), Dravograd čez Vič na Lorenzenberg ter še nekaj cest od Dravograda do Lubelja. Te ceste služijo za dvolastnike in za prebivalstvo 10 km pasa. Pogodba pa do-

voljni duh me je obsedel, da sem te vlekla sem gori v to puščavo, Sadié! Tvoja mati si bo mislila, da sem bila ob pamet in celo življenje bi si ne upala več pred njene oči, če se ti kaj pripeti. Dovolj sem videla tegale Nila in druga si ne želim, ko da bi bila kmalu spet v Kairi!»

«Ampak tetica!» je vzkliknilo dekle. «Ali vas je — strah —? Strah, ker je zajavkal plašni šakal —?»

«Ne vem, kaj bi dejala, Sadié. Morebiti sem utrujena od vednega potovanja in gledanja, morebiti vpliva name tujina in samotna puščava, morebiti je oboje krivo, ampak ves večer sem že nemirna, — kakor bi imela hude slutnje —»

«Tetica —! Mansur s svojimi derviši vas je vznemiril!»

«Vaši živci so utrujeni!» je pomirjajoče razlagal Stephens in tudi vstal. «Počili se bodete in jutri —»

«Menda bodo moji živci krivi nemira —. Ženska, ki vse življenje ni šla od doma, pa gre na tako dolgo pot —! Saj pravim —! In tisto lajanje in zavijanje tamle me je še huje razburilo —. Le eno tolažbo imam, da namreč jutri popoldan odpotujemo nazaj proti domu, ko se vrnemo iz izleta k tisti skali ali tempeljnu ali kar že je —. Moja glava je polna tempeljnov in skal, gospod Stephens! Ne zmenila bi se, četudi bi ne videla nobenega več —! Pojdi, Sadié! Lahko noč!»

«Lahko noč! — Lahko noč, gospodična Adams!» je ponavljal Stephens in Amerikanka sta odšli v svojo kabino. —

(Dalje prihodnjic.)